

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра соціальних технологій

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

О.М. Котикова

«__» _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕННЯ
«БАКАЛАВР»

Тема: **«Соціальне підприємництво як інструмент соціального розвитку»**

Виконавець: **Сушко Дарина Сергіївна**

Керівник: **кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри соціальних технологій Прожога Ірина Валентинівна**

Нормоконтролер: _____ **Н.Є. Новікова**

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра соціальних технологій
Спеціальність 231 «Соціальна робота»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Котикова О.М.

« _____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи

Сушко Дарина Сергіївна

1. Тема кваліфікаційної роботи: «соціальне підприємництво як інструмент соціального розвитку» затверджена наказом ректора від «10» травня 2023 р. № 666/ст.
2. Термін виконання роботи: з 08. 05. 2023 р. по 25. 06. 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: літературні джерела з соціальної роботи, соціального підприємництва, соціології психології, аналіз зарубіжних та вітчизняних підходів до визначення зв'язків з громадськістю у сфері соціальної роботи, технологій зв'язків з громадськістю.
4. зміст пояснювальної записки: вступ, розділ 1 «теоретичні основи та аналіз становлення соціального підприємництва в світі» розділ 2 «аналіз розвитку соціального підприємництва в Україні», розділ 3 «впровадження соціального проєкту та аналіз з допомогою штучного інтелекту», висновки, список використаних джерел.
5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстрованого) матеріалу: 6 рисунків, презентація основних результатів кваліфікаційної роботи в електронному вигляді.
6. Календарний план-графік.

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Обрання теми та наукового керівника кваліфікаційної роботи	Квітень 2023 р.	
2.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи	Травень 2023 р.	
3.	Визначення актуальності та стану проблеми, яка досліджується	Травень 2023 р.	
4.	Теоретичний аналіз літератури	Травень 2023 р.	
5.	Зібрання необхідних матеріалів та попереднє дослідження	Квітень-травень 2023 р.	
6.	Написання кваліфікаційної роботи	Травень-червень 2023 р.	
7.	Проведення дослідження	Травень 2023 р.	
8.	Подання готової кваліфікаційної роботи на розгляд керівнику	Червень 2023 р.	
9.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи, отримання відгуку керівника, рецензії	Червень 2023 р.	
10.	Проходження попереднього захисту	15.05.2023 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	20-22.06.2023 р.	

7. Дата видачі завдання: « »__ 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Новікова Н.Є.

(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Сушко Д.С.

(підпис випускника) (П.І.Б.)

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СВІТІ	4
1.1 Сутність та етапи становлення соціального підприємництва	4
1.2 Аналіз особливостей становлення соціального підприємництва у світі	11
1.3 Сучасний стан соціального підприємництва в Україні	17
Висновок до першого розділу.	20
РОЗДІЛ 2.....	21
АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	21
2.1 Джерела фінансування соціальних підприємств в країні	21
2.2 Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні	23
2.3 Розробка методики по впровадженню соціального підприємництва в Україні	25
РОЗДІЛ 3.....	29
ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	29
3.1 Рекомендації щодо зменшення проблем соціального підприємництва в країні та соціальна відповідальність.	29
3.2 Соціальний проєкт розроблений штучним інтелектом.....	32
ВИСНОВОК	44
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	47

РЕФЕРАТ

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО, СОЦІАЛЬНИЙ ПІДПРИЄМЕЦЬ,
СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК, ДЕРЖАВА, ПІДПРИЄМЕЦЬ.

Об'єкт дослідження - процес становлення і розвитку соціального підприємництва та його вплив на вирішення суспільних проблем.

Предмет дослідження - Соціальне підприємництво як інструмент соціального розвитку.

Мета дослідження - аналіз процесу становлення і розвитку соціального підприємництва та його внесок у вирішенні соціальних проблем.

Гіпотеза дослідження - розвиток соціального підприємництва може стати інструментом соціального розвитку суспільства, здатним вирішувати соціальні проблеми, зокрема ті, які залишаються поза зоною уваги держави, та сприяти підвищенню рівня життя та економічного розвитку. Для підтвердження цієї гіпотези необхідно детально проаналізувати досвід розвитку соціального підприємництва в Україні та за кордоном, визначити особливості його функціонування, переваги та недоліки, а також запропонувати шляхи підвищення ефективності діяльності соціальних підприємств в Україні.

З огляду на поставлену мету, в дослідженні мають бути вирішені такі **завдання дипломної роботи**:

1. Проаналізувати основні визначення терміну соціального підприємництва, теоретичні засади соціального підприємництва, його особливості та роль у сучасному світі.

2. Дослідити особливості формування соціального підприємництва як інструменту соціального розвитку, зокрема, його мету, принципи, моделі та особливості управління в Україні та за кордоном.

3. Визначити внесок соціального підприємництва у соціальний розвиток та розвиток громад, зокрема, в розв'язанні соціальних проблем та забезпеченні сталого розвитку.

4. Дослідити актуальність та важливість внеску штучного інтелекту в соціальне підприємництво.

Методи дослідження:

- *теоретичні* – класифікація, систематизація, аналіз, порівняння, узагальнення наукових підходів, концепцій, метод моделювання.
- *емпіричні* – спостереження, методи статистичної обробки результатів.

Наукова новизна дипломної роботи полягає в дослідженні і розкритті ролі штучного інтелекту в контексті аналізу соціального підприємництва.

Практичне значення визначається тим, що результати дослідження можна використовувати в процесі організації освітньо-виховної роботи університету, методики виховної роботи.

Структура роботи дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.. Обсяг основної роботи – 50 сторінок. Список використаної літератури включає 35 найменувань (викладених на 5 сторінках). Робота містить таблиці та рисунки.

Перелік умовних значень :

1 ШІ- штучний інтелект

ВСТУП

Актуальність теми обумовлюється тим що у сучасних соціально-економічних умовах, коли держава зазнає обмежень у виконанні своїх соціальних функцій, народжується потреба у пошуку нових підходів та інструментів для вирішення соціальних проблем. Розвиток соціального підприємництва як соціально орієнтованої форми бізнесу, головною метою якої є досягнення суспільного благополуччя, може стати таким інструментом. В багатьох країнах світу соціальне підприємництво стає важливим інструментом для зменшення безробіття та підвищення економічної активності. Соціальне підприємництво та соціально орієнтовний бізнес при врахуванні соціальних та екологічних аспектів в бізнес-стратегії можуть допомогти створювати більш стійкі та екологічно чисті продукти та послуги.

Особливого значення соціальне підприємництво набуває в теперішній ситуації воєнного стану в державі , коли на меті соціальних підприємців є не тільки заробіток, але й надання допомоги людям, які її потребують внаслідок воєнних подій. Соціальні підприємства можуть допомагати відновленню зруйнованої інфраструктури, забезпечувати роботу для людей, які втратили свої робочі місця, та надавати соціальну підтримку для вразливих категорій населення.

Крім того, соціальне підприємництво може бути ефективним інструментом для розвитку соціального партнерства між державою, громадськістю та бізнесом. Соціальні підприємства можуть працювати зі спільнотами, допомагати їм розвиватися, залучати інвестиції та забезпечувати економічний розвиток.

Соціальне підприємництво як явище вивчали і досліджували багато вчених та експертів у галузі економіки, соціології, менеджменту та інших суміжних дисциплін. До найвідоміших дослідників соціального підприємництва належать: Мюррей Фукс (Murray Fox), Девід Борстейн (David Bornstein), Джастін Девіс (Justin Davis).

Українськими дослідниками, які приділяють увагу феномену підприємництва у соціологічному розрізі, є А. Арсеєнко, О. Бондаренко, Ю. Пачковський, В. Пилипенко, Є. Сірий, Є. Суїменко та інші.

Та все ж залишається не вивченим та недостатньо розкритим широке коло особливостей роботи соціального підприємства як складової соціального розвитку суспільства, у зв'язку з змінами навколишніх факторів що безпосередньо на це впливають.

Об'єкт дослідження - процес становлення і розвитку соціального підприємництва та його вплив на вирішення суспільних проблем.

Предмет дослідження - Соціальне підприємництво як інструмент соціального розвитку.

Мета дослідження - аналіз процесу становлення і розвитку соціального підприємництва та його внесок у вирішенні соціальних проблем.

З огляду на поставлену мету, в дослідженні мають бути вирішені такі **завдання дипломної роботи**:

1. Проаналізувати основні визначення соціального підприємництва, теоретичні засади соціального підприємництва, його особливості та роль у сучасному світі.

2. Дослідити особливості формування соціального підприємництва як інструменту соціального розвитку, зокрема, його мету, принципи, моделі та особливості управління в Україні та за кордоном.

3. Визначити внесок соціального підприємництва у соціальний розвиток та розвиток громад, зокрема, в розв'язанні соціальних проблем.

4. Дослідити актуальність та важливість внеску штучного інтелекту в соціальне підприємництво.

Отже, у дослідженні буде проведений комплексний аналіз соціального підприємництва як інструменту розвитку суспільства.

Гіпотеза дослідження: маючи інструкції до запуску та роботи соціального підприємництва підприємцями, це дасть поштовх для покращення соціальної складової держави.

Для досягнення мети, розв'язання поставлених завдань, перевірки гіпотези було використано сукупність методів наукового дослідження.

Методи дослідження:

- *теоретичні* – класифікація, систематизація, аналіз, порівняння, узагальнення наукових підходів, концепцій, метод моделювання.
- *емпіричні* – спостереження, методи статистичної обробки результатів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що матеріали даної роботи, сформульовані положення, висновки можуть бути використані в якості теоретичної та прикладної основи для розробки лекцій, навчальних матеріалів для майбутніх соціальних працівників, практичних занять для студентів, а також у наданні рекомендацій безпосередньо соціальним підприємцям.

Апробація основних положень і висновків дослідження здійснювалась так: виступ «Державні соціальні програми та умови їх реалізації» на Міжнародній науково-практичній конференції «ПОЛІТ. ПРОБЛЕМИ НАУКИ». Конференція відбулася 4-7 квітня 2023 року в Національному авіаційному університеті.

Публікації:

Наукова новизна дипломної роботи полягає в дослідженні і розкритті ролі штучного інтелекту в сфері зв'язків з громадськістю в соціальній роботі. Дослідження цієї новітньої технології та її практичного застосування в контексті зв'язків з громадськістю у соціальній сфері є оригінальним і вносить нові знання в цю галузь.

Структура роботи дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг основної роботи 51 сторінка. Список використаної літератури включає 35 найменувань (викладених на 5 сторінках). Робота містить таблиці та рисунки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СВІТІ

1.1 Сутність та етапи становлення соціального підприємництва

У сучасних умовах, самоорганізація та самостійне рішення проблем покращення якості природного середовища, боротьба з нерівністю та соціальним виключенням не можливі без самоорганізації та самостійного забезпечення процесу розробки й ухвалення відповідних рішень самими членами громади.

Не зважаючи на те, що соціальні підприємства вносять значний внесок у благополуччя держави, вони залишаються маловідомими більшості населення. Особливо актуальною є ця проблема в Україні, де потрібно підвищити рівень розуміння і визнання соціального підприємництва та соціальних підприємств, щоб забезпечити інклюзивний економічний розвиток суспільства. Крім того, у сучасних умовах ринкових відносин актуальним є вивчення інституту підприємництва і його структурних елементів з точки зору соціологічного підходу.

Соціальні підприємства є яскравим прикладом такої самоорганізації та вже сьогодні ефективно вирішують зазначені проблеми. Вони створюють "соціальні результати", які проявляються на місцевому рівні та в сумі формують глобальний ефект.

Дослідження соціального підприємництва передбачає аналіз поняття та структурних елементів підприємництва, а також визначення його особливостей у контексті соціального розвитку. Хоча слово "соціальне" змінює місію та спрямування підприємницької діяльності, вивчення характеристик підприємництва дозволить зрозуміти його значення в дослідженні соціального підприємництва.

Сьогодні існує багато різних визначень поняття "соціальне підприємництво", оскільки це явище є порівняно новим у соціальній сфері та набуло актуальності близько 30 років тому на тлі загострення багатьох соціальних проблем. Кожна публікація на цю тему містить авторське визначення цього поняття, тому в науковій літературі немає єдиного погляду на сутність соціального підприємництва. Для розуміння цього поняття, можна виокремити кілька різних його значень:

1. Соціальне підприємництво може бути визначене як підприємницька діяльність неприбуткових організацій або підприємств, які використовують бізнес-стратегії з метою отримання прибутку, який далі направляється на досягнення соціальної місії [22 с. 26-27]. Соціальне підприємництво надає неприбутковим організаціям можливість забезпечувати фінансування своєї діяльності самостійно і успішно втілювати свої цілі.

2. Поняття соціального підприємництва відрізняється від звичайних підприємств тим, що передбачає насамперед виконання соціальної місії, а фінансова ефективність стає на другий план. Згідно з думкою Ю. Орла, соціальне підприємництво можна розглядати в економічній та соціальній площині. Соціальні підприємства виробляють та продають товари та послуги, мають певний рівень незалежності і поділяють ризик ринкової конкуренції звичайних підприємств. Проте, за соціальними критеріями, соціальні підприємства створюють вигоди для громади, підтримують ініціативи громадян та направляють прибуток у соціальну сферу [17 с. 89]. Це визначення соціального підприємництва часто сплутують з поняттям соціальної відповідальності бізнесу, що створює наукову проблему, розмежування яких буде висвітлено в наступному параграфі дослідження.

3. Окреме вживання терміну «соціальне підприємництво» використовується у Великій Британії. Британський спеціаліст Ф. Спреклі з розвитку соціального підприємництва розглядає соціальне підприємництво як форму комерційного підприємства, де контроль, власність та багатства розподіляються пропорційно, що сприяє більш відкритому та справедливому

суспільству. У Великій Британії такими правовими формами діяльності є: благодійне неприбуткове торгівельне підприємство з обмеженою відповідальністю, товариство з обмеженою відповідальністю, що працює на благо суспільства, акціонерне товариство з обмеженою відповідальністю (на основі спільної власності), об'єднана асоціація, житлово-будівельний кооператив [18 с. 4].

4. Міжнародні громадські та приватні фонди, засновані з метою розвитку та підтримки соціально-економічної діяльності, використовують інше визначення соціального підприємництва. Такі відомі фундації, як Skoll Foundation (США), Schwab Foundation for Social Entrepreneurship (Швейцарія) та Ashoka Foundation (Індія), вважають соціальне підприємництво інноваційною підприємницькою діяльністю, спрямованою на соціальні зміни в суспільстві та громадах [19 с. 16]. Основним фокусом у такому визначенні є соціальний підприємець як лідер, а діяльність багатьох організацій полягає в пошуку соціальних новаторів по всьому світу, створенні сприятливих умов для їх роботи, підтримці та визнанні їх досягнень. При цьому, форма організації може бути будь-якою, включаючи ініціативні групи в громаді та приватний бізнес.

Отже, в світі існує принаймні чотири визначення соціального підприємництва, проте найбільш імпонує визначення соціального підприємництва як бізнесу, що має передусім соціальні цілі, а доходи переважно спрямовуються на розвиток підприємства та вирішення гострих соціальних проблем.

У XVIII столітті представники фізіократичної школи першими зайнялися вивченням феномену підприємництва. Засновник фізіократичної школи, французький економіст Ф. Кене вважав, що провідне місце у класовій структурі французького суспільства посідає продуктивний клас – фермери – «ті, хто орендує землю і робить високопродуктивним сільське господарство, хто виробляє багатства і матеріальні блага» [20 с. 87].

У своїй праці "Зерно" Кене розглядав багатих фермерів як підприємців, котрі керували своїм підприємством та отримували дохід завдяки своєму вмінню та матеріальним засобам [20 с.123]. Він вважав, що фермери заслуговують найбільшої уваги з боку уряду та є одними з найважливіших класів для держави.

У своїх працях французький економіст та державний діяч А. Тюрго вніс вагомий внесок у розвиток теорії підприємництва в рамках фізіократичної школи. В нього виникали сумніви стосовно об'єктивності галузевого критерію, за допомогою якого класифікували суспільство на три класи: продуктивний (землероби), власників (землевласники) та безплідний (всі решта). Замість цього, він розробив більш точну модель, основу на ставленні до засобів виробництва. Так, він поділив безплідний клас на підприємців-мануфактуристів та простих ремісників, а продуктивний клас - на підприємців та простих робітників. А. Тюрго розглядав частину прибутку, яка залишалася у підприємця, як надбавку за підприємницьку роботу, ризик та організаторське мистецтво. Це дозволило йому зробити висновок, що для реалізації підприємницької функції необхідні не тільки ризиковані капіталовкладення, але і певні управлінські здібності.

На початку ХХ століття було розпочато осмислення важливості та ролі підприємництва в суспільстві. Англійський економіст А. Маршалл вніс вагомий внесок у розвиток теорії підприємництва, додавши до класичних факторів виробництва - землі, капіталу та праці - ще й фактор організації. У своїй праці "Принципи економічної науки" він підкреслював, що підприємці грають ключову роль в життєдіяльності суспільства, оскільки вони завдяки своїм нововведенням створюють новий порядок та прискорюють процеси, які уже конструктивно дозрівають у суспільстві [21]. За словами А. Маршалла, підприємці - це висококваліфіковані люди, які працюють для задоволення потреб суспільства, ризикують та виступають посередниками між робітниками фізичної праці та споживачами. Таким чином, з цього часу поняття підприємництва та його функцій розширюється.

Михайло Вебер у своїй праці "Господарство і суспільство" визначив підприємництво як господарську дію, яка має на меті отримання прибутку, проте, це стосується не будь-якої господарської діяльності, а лише тієї, яка орієнтована на капітальний розрахунок [23 с. 381]. У своїх дослідженнях вчений зазначив про наявність підприємницького духу, який є необхідною складовою капіталістичного духу. Дух капіталізму полягає в систематичному та раціональному прагненні до отримання законного прибутку в рамках своєї професії.

Шумпетер Й., австро-американський соціолог та економіст, займає важливе місце в розробці соціологічного підходу до підприємництва. Він визначає підприємця як того, хто не просто робить те саме, що інші, але робить це по-іншому. Шумпетер вважає підприємницьку функцію особливою в соціально-економічному процесі, що співпадає з функцією економічного лідерства та новаторства. Він стверджує, що підприємець повинен реформувати або революціонізувати структуру виробництва за допомогою використання винаходів, впровадження нових технологій, відкриття нових ринків збуту, освоєння нових джерел постачання матеріалів та створення нових промислових організацій. За Шумпетером, підприємництво включає чотири основні інноваційні функції:

- виробництво нових товарів або покращення якості існуючих
- впровадження нових способів виробництва,
- відкриття нових ринків збуту, освоєння нових джерел постачання сировини або напівфабрикатів
- проведення реорганізації в галузі та створення промислових організацій нового типу.

Із цитованого дослідження можна зробити висновок, що підприємництво не обмежується лише економічними процесами, оскільки воно пов'язане з будь-якою діяльністю, яка передбачає новаторство, ризик та свободу в прийнятті рішень [24 с.288-289].

Згідно з поглядами Й. Шумпетера, головна мета підприємництва полягає в збереженні капіталу, а його основою є не лише право власності, але й право на самоврядування.

Серед українських соціологів, які досліджували явище підприємництва, можна відзначити А. Арсеєнка, Є. Суїменка, Ю. Пачковського, Є. Сірого, В. Пилипенка, О. Бондаренко та інших.

У своїх працях, українські соціологи А. Арсеєнко та Є. Суїменко аналізують явище підприємництва у соціологічному контексті. Вони розрізняють дві моделі підприємництва, які відрізняються за рівнем соціально-історичної зрілості: економічна та соціально-економічна. Економічна модель базується на розвитку виробництва, використанні ресурсів, особистісних інтересах та мінімізації ролі держави в бізнесі, що розглядається як замкнута система. У своїх дослідженнях А. Арсеєнко та Є. Суїменко вказують, що розділення на економічну та соціально-економічну моделі підприємництва не є жорсткою хронологічною межею, а залежить від стадії соціальної еволюції. Однак, при незадовільному функціонуванні соціально-економічної моделі, коли економіка зазнає державних або монополістичних перешкод, економічна модель може знову стати пріоритетною. В зв'язку з цим, в теорії та практиці підприємництва існують два підходи - неокласичний та модерністський, які мають різні погляди на соціальну відповідальність бізнесу. Прихильники першого підходу не вважають її необхідною, тоді як сторонники другого підходу вбачають її в якості обов'язкової з урахуванням принципів альтруїзму та гуманності [25 с. 95].

Аналізуючи функціонування соціально-економічної моделі, Арсеєнко та Є. Суїменко досліджують концепцію цивілізаційного підприємництва, яке сприяє підвищенню соціального рівня життя суспільства, незалежно від мети та мотивів його суб'єктів. У цивілізаційному підприємстві збалансовані його економічні та соціальні ролі, короткострокові та довгострокові інтереси. Зростання залежності виробничої діяльності людей від їх рівня соціально-

культурного життя та світові інтеграційні процеси призвели до збільшення інтересу підприємств у здійсненні соціальних проєктів, програм та заходів. У цьому контексті теорія соціальної відповідальності бізнесу набуває все більшої ваги і буде розглянута докладніше пізніше. [25 с. 96].

Соціолог Ю. Пачковський розглядає підприємництво як особливий творчий вид економічної поведінки та діяльності, який зосереджується на особистих вигодах в контексті конструктивного розвитку суспільства та взаємодії усіх сфер суспільного життя. Він пропонує розглядати підприємництво за допомогою інтеграції теоретичних та методологічних підходів, розроблених у сучасній соціології та психології, що дозволяє розширити сфери аналізу підприємницького феномена. За допомогою соціолого-психологічного підходу можна розкрити особливості взаємодії особистісних, групових та суспільних чинників, що впливають на регулювання підприємницької діяльності та поведінки. Соціолог Ю. Пачковський запропонував чотири концептуальні теоретико-методологічні підходи до аналізу підприємництва з урахуванням його ризиків, інноваційності, активності та соціокультурних аспектів.

Український соціолог Є. Сірий звертає велику увагу на проблеми, пов'язані з соціологічним підходом до підприємництва. Він визначає підприємництво як соціальне явище, що характерне для різних типів суспільних систем і відображає потреби суспільства, а також процеси відтворення та розвитку ресурсів суспільного життя. Підприємництво також вважається особливою соціальною та культурною діяльністю, яка базується на професійних знаннях, навичках та вміннях. Водночас, це специфічна модель трудової поведінки, яка відтворюється на засадах нормативної регуляції, самоорганізації та самодіяльної активності індивідуальних та колективних суб'єктів.[26 с. 7]

В. Пилипенко вказує на характерні ознаки підприємництва, які включають мотивацію здійснення дій для отримання прибутку, механізм діяльності, що передбачає інвестування у конкретні галузі економіки, а також

наявний ризик, пов'язаний з невизначеністю в прийнятті рішень і необхідністю фінансування з особистих коштів [27 с. 12]. Вчений вважає, що такі ознаки виникають внаслідок умов функціонування ринкової економіки та раціонального господарювання.

1.2 Аналіз особливостей становлення соціального підприємництва у світі

На разі в світі розвивається і одночасно функціонує дуже багато соціальних підприємств в різних напрямках. Найвідомішими з них є наступні:

1001 Fontaines є прикладом соціального підприємства, спрямованого на забезпечення доступу до безпечної питної води в сільських та віддалених громадах у країнах з низьким рівнем розвитку.

Основний принцип діяльності 1001 Fontaines полягає у створенні та управлінні мережею питної води на місцевому рівні. Організація співпрацює з місцевими жителями та громадами, надаючи їм навчання та підтримку для встановлення та експлуатації водопостачальних систем.

Основні кроки у роботі 1001 Fontaines:

Визначення потреб: Організація вивчає потреби та проблеми конкретної громади щодо доступу до безпечної питної води. Це включає оцінку якості джерел води, існуючих методів очищення та санітарних умов.

Розробка підходу: 1001 Fontaines створює місцеві команди, які включають місцевих жителів та операторів водопостачальної системи. Вони отримують навчання з експлуатації та управління водопостачальними системами, а також засобами забезпечення безпечної води.

Будівництво та експлуатація систем: За допомогою місцевих команд, 1001 Fontaines забезпечує встановлення та налагодження водопостачальних систем. Ці системи зазвичай базуються на технології оберненої осмосу, яка ефективно очищає воду від бактерій та забруднень.

Управління та підтримка: Місцеві команди надають необхідну підтримку для експлуатації та обслуговування водопостачальних систем. Вони забезпечують

1001 Fontaines займається вирішенням проблеми доступу до безпечної питної води в сільських та віддалених громадах у країнах з низьким рівнем розвитку. Багато сільських областей у цих країнах стикаються з недостатнім доступом до чистої питної води, що призводить до поширення водно-забруднених хвороб і смертності серед дітей та дорослих.

Організація працює на засадах сталого розвитку, спираючись на місцеву співпрацю та участь, щоб забезпечити належне функціонування водопостачальних систем. Вони забезпечують доступну та доступну питну воду, проводять навчання щодо гігієни та санітації, а також підтримують утримання та управління системами на місцях.

В результаті діяльності 1001 Fontaines сільські громади отримують стабільний доступ до безпечної питної води, що призводить до поліпшення здоров'я, зменшення захворюваності та забезпечення загального благополуччя населення. Крім того, організація сприяє створенню місцевих робочих місць та розвитку економічної самодостатності у цих громадах.

Соціальне підприємництво SolarAid працює з метою боротьби з енергетичною бідністю в розвинутих країнах, зокрема в Африці. Одна з основних соціальних проблем, яку вирішує SolarAid, полягає в доступі до чистої та стабільної енергії для людей, які не мають підключення до електромережі.

Іще одна все світньо відома організація соціального підприємництва є в Великобританії, та має назву Solar Aid. Основна стратегія SolarAid полягає в поширенні сонячних ламп, відомих як "Sun King". Ці лампи заряджаються від сонячних панелей і надають ефективне та недороге освітлення в умовах, де немає доступу до електрики.

Соціальне підприємство SolarAid використовує інноваційну модель "бізнесу, що допомагає". Вони комерціалізують сонячні лампи, продаваючи їх

на ринку за доступними цінами. Частина прибутку використовується для розвитку програм інформування та навчання місцевого населення щодо сонячної енергії, безпеки, збереження енергії та сталого розвитку. Це дозволяє забезпечити не тільки фізичний доступ до енергії, але й розвивати вміння та свідомість місцевого населення.

Окрім того, SolarAid співпрацює зі школами та організаціями, щоб впроваджувати сонячні системи в освітніх закладах та забезпечувати освітлення для учнів. Це покращує доступ до освіти та створює умови для навчання у вечірній час.

Соціальне підприємство SolarAid вирішує соціальну проблему енергетичної бідності в розвинутих країнах, зокрема в Африці. Енергетична бідність виникає через відсутність доступу до надійного та доступного джерела енергії, такого як електрика, в сільських та віддалених районах. Це призводить до обмеженого доступу до основних послуг, таких як освітлення, зарядка електронних пристроїв та електричні побутові прилади.

SolarAid використовує сонячну енергію як рішення для енергетичної бідності. Вони поширюють сонячні лампи "Sun King", які заряджаються від сонячних панелей і надають ефективне та доступне освітлення. Це дозволяє людям у віддалених регіонах мати доступ до безпечного та екологічно чистого освітлення, що полегшує їх повсякденне життя.

Завдяки сонячним лампам SolarAid зменшує негативний вплив використання традиційних джерел енергії, таких як керосинові лампи, які є шкідливими для здоров'я і навколишнього середовища. Крім того, доступ до освітлення допомагає покращити умови навчання вечірніх шкіл і сприяє збільшенню освітньої можливості для дітей та дорослих.

Іще одним відомим соціальним підприємництвом Іще одним відомим соціальним підприємництвом в світі є Digital Greenю.

Близько 53% населення Індії займається фермерським господарством, але багато з них мають обмежені можливості та недостатні навички для

успішного ведення своїх господарств. Це проблема, яку вирішує соціальне підприємство Digital Green.

Digital Green розробляє інноваційні підходи до обміну знаннями та навчання фермерів, щоб покращити їхні методи сільського господарства. Це підприємство надає підтримку фермерам, допомагаючи їм здобути необхідні навички та знання, які допоможуть знизити витрати та підвищити продуктивність господарства.

Один з методів, що застосовує Digital Green, полягає у створенні цифрових відео, де фермери можуть записувати корисні поради та досвід, а також отримувати відео від інших фермерів. Це створює платформу для обміну знаннями та навчання, де фермери можуть навчатися один від одного та приймати нові інновації у свою роботу.

Digital Green планує розширити свою діяльність, надаючи онлайн-курси сільського господарства для близько 1 мільйона фермерів з 10 000 сіл Індії протягом трьох років. Це дозволить багатьом фермерам отримати доступ до цінних знань та навичок, необхідних для покращення їхньої сільськогосподарської діяльності і забезпечення стабільного доходу.

Таким чином, Digital Green допомагає фермерам вирішувати соціальну проблему недостатнього обміну знаннями та навичками в сільському господарстві, що стосується конкретної соціальної проблеми, яку вирішує Digital Green, це полягає у покращенні життя фермерів шляхом надання їм доступу до цінних ресурсів та знань. Організація визнає, що низький рівень знань та навичок у галузі сільського господарства призводить до обмеженої продуктивності, низького доходу та незабезпеченості харчової безпеки в сільських громадах.

Digital Green пропонує інноваційний підхід, використовуючи цифрові технології, щоб зробити навчання та обмін інформацією більш доступними для фермерів. Вони створюють відео-ресурси, які демонструють передові методи господарювання.

Ящко говорити про Австралію то там також є яскравий приклад вдалого соціального підприємства. Соціальне підприємництво "Engineers Without Borders" (Інженери без кордонів) відіграє важливу роль у вирішенні соціальних проблем через застосування інженерних рішень. Організація залучає інженерів та технічних експертів для спільної роботи з місцевими спільнотами у країнах, що розвиваються, з метою покращення інфраструктури, доступу до чистої води, санітарії, енергетики та інших життєво важливих ресурсів.

Робота "Engineers Without Borders" передбачає наступні кроки. По-перше, організація встановлює партнерство з місцевими спільнотами та організаціями, що працюють на місцях, для ідентифікації конкретних соціальних проблем та потреб, які можуть бути вирішені за допомогою ідентифікації конкретних соціальних проблем та потреб, які можуть бути вирішені за допомогою інженерних знань. Це можуть бути проблеми, пов'язані з водопостачанням, санітацією, електроенергією, транспортом або будівництвом.

Після виявлення проблеми команда інженерів розробляє технічні рішення, що враховують місцеві умови, ресурси та культурні аспекти. Вони співпрацюють з місцевими фахівцями та спільнотою, щоб забезпечити участь та залучення всіх зацікавлених сторін. Це включає пошук ефективних та сталих рішень, які враховують екологічні, соціальні та економічні аспекти.

Після розробки плану та затвердження проекту, команда інженерів проводить фізичне будівництво, встановлення і технічну підтримку і реалізацію проекту. Це може включати будівництво інфраструктури, як-от водопроводів, систем очищення води, сонячних енергетичних установок, мости, школи та інші споруди, що необхідні для поліпшення умов життя в спільнотах.

Процес реалізації проекту також передбачає навчання місцевих жителів у використанні, управлінні та технічному обслуговуванні нової інфраструктури. Інженери без кордонів забезпечують передачу знань та

навичок, необхідних для ефективного використання та довготривалої експлуатації створених систем. Це сприяє сталому розвитку та самодостатності спільнот у подальшому утриманні та розширенні впроваджених інженерних рішень.

Крім того, соціальне підприємство "Engineers Without Borders" зосереджується на поширенні своїх знань та досвіду з метою масштабування впроваджених рішень. Вони співпрацюють з іншими організаціями, урядовими установами та академічними інституціями для обміну найкращими практиками, створення підручників та навчальних матеріалів, проведення тренінгів та семінарів. Це сприяє зміцненню здатності інших громад розв'язувати соціальні проблеми за допомогою інженерних рішень.

У цілому, соціальне підприємство "Engineers Without Borders" демонструє ефективну роботу у вирішенні соціальних проблем шляхом використання інженерних знань та практичних рішень. Це підприємство покликане покращити якість життя людей, особливо у країнах, що розвиваються, через покращення доступу до основних інфраструктурних послуг. Шляхом забезпечення доступу до чистої води, санітації, електроенергії та інших життєво важливих ресурсів, "Engineers Without Borders" допомагає зменшити нерівність і покращити якість життя місцевих спільнот.

Організація також враховує екологічні та сталі рішення при розробці проектів. Це означає використання відновлюваних джерел енергії, ефективне використання ресурсів та розробку інфраструктури, яка забезпечує мінімальний вплив на навколишнє середовище. Такий підхід сприяє збереженню природних ресурсів та сталому розвитку.

Організація "Engineers Without Borders" діє на основі волонтерської роботи і залежить від пожертвувань та підтримки. Їхня робота заснована на принципах співпраці, участі та взаємодії з місцевими спільнотами та партнерами. Цей підхід дозволяє забезпечити тривалу та стійку підтримку розвитку спільнот після завершення проектів.

Завдяки своєму соціальному підприємництву "Engineers Without Borders" вносить значний внесок у розвиток та покращення життя людей у країнах, що розвиваються. Їхня робота допомагає змінити життя безлічі людей, забезпечуючи їм необхідні ресурси та покращуючи доступ до основних інфраструктурних послуг.

1.3 Сучасний стан соціального підприємництва в Україні

На разі в Україні існує та доволі швидко розвивається соціальне підприємництво, воно набирає популярності та збільшує зацікавленість у підприємців. Яскравими прикладами вдалих проєктів соціального підприємництва є наступні: піцерія Veterano Pizza, Urban Space ,Львівська свічкова мануфактура, Re:laboratory.

Най яскравіший приклад соціального підприємництва в Україні це Veterano Pizza. Veterano Pizza є унікальним соціальним підприємством, яке демонструє приклад ефективного поєднання комерційної діяльності зі соціальною місією. Головною ідеєю Veterano Pizza є надання можливості працевлаштування та інтеграції у суспільство ветеранам військової служби та особам з інвалідністю.

У практичній реалізації своєї місії Veterano Pizza встановлює партнерство з місцевими ветеранськими організаціями та центрами реабілітації, зокрема з тими, які спеціалізуються на підтримці військових інвалідів. Перед початком роботи ветерани отримують можливість пройти підготовку та навчання у галузі кулінарії, що дозволяє їм здобути необхідні навички для роботи в піцерії.

Крім того, Veterano Pizza забезпечує робочі місця, де ветерани можуть здобути нові навички та професійний досвід, що сприяє їх соціальній та професійній реабілітації. Підприємство створює сприятливу та підтримуючу робочу атмосферу, де кожен працівник відчуває себе важливим та цінним членом команди.

Такий підхід не тільки надає ветеранам можливість заробляти на життя та інтегруватися у суспільство, але й допомагає змінити стереотипи та стереотипні уявлення про можливості людей з інвалідністю.

Veterano Pizza докладає зусиль, щоб створити не просто робочі місця, але й сприятливе середовище для своїх працівників. Підприємство регулярно проводить тренінги та семінари з особистісного розвитку та підвищення професійних навичок. Крім того, створюються умови для розвитку творчого потенціалу працівників, надаються можливості для самореалізації та підтримки в ідеях та проєктах, що стимулює їхню мотивацію та залученість до діяльності підприємства.

Одним із важливих аспектів успіху Veterano Pizza є його маркетингова стратегія. Підприємство активно просуває свою соціальну місію та унікальність бренду, розповідаючи історії успіху ветеранів, які знайшли своє місце в суспільстві через роботу у піцерії. Це сприяє залученню клієнтів, які підтримують соціально відповідальні ініціативи та готові підтримати Veterano Pizza у досягненні його цілей.

Соціальне підприємництво Veterano Pizza виявляється дієвим механізмом розв'язання соціальних проблем та сприяння соціальному розвитку. Цей приклад свідчить про вагомий внесок соціального бізнесу у покращення якості життя громади, підтримку вразливих груп населення та зміну уявлень про можливості осіб з обмеженими можливостями.

Veterano Pizza вирішує соціальну проблему зайнятості та інтеграції ветеранів військової служби та осіб з інвалідністю у суспільство. Часто ветерани та люди з обмеженими можливостями стикаються зі складнощами у пошуку роботи через фізичні або психологічні обмеження, військовий досвід або недостатню підготовку для роботи у цивільному секторі.

Другим яскравим прикладом вдалого соціального підприємництва на вітчизняному просторі є Urban Space.

Urban Space є соціальним підприємством, яке пропонує інноваційний підхід до розвитку громадського простору та стимулює соціальну взаємодію

та покращення якості життя українських міст. Цей аналіз зосереджений на розкритті основних аспектів функціонування Urban Space, його структури та принципів організації.

Місія та цінності: Urban Space спрямовує свою діяльність на розвиток інклюзивного та життєвого громадського простору, який сприяє соціальній взаємодії, культурному обміну та творчості. Основними цінностями підприємства є різноманітність, відкритість, співпраця та створення сприятливого середовища для самовираження та розвитку громади.

Соціальні проекти та події: Urban Space організовує широкий спектр соціальних проектів та подій, спрямованих на залучення громадян до активної участі та співтворчості. Це можуть бути культурні виставки, концерти, театральні вистави, лекції, майстер-класи тощо. Всі ці заходи сприяють формуванню громадського діалогу, культурному обміну та зміцненню спільноти.

Простір та інфраструктура: Urban Space забезпечує місце для проведення своїх активностей, яким може бути ресторан, кафе, арт-центр або інше приміщення. Цей простір зазвичай організований у специфічному архітектурному стилі та має модульну структуру.

Urban Space забезпечує наявність кав'ярні або ресторану з відкритою кухнею, що надає можливість відвідувачам спостерігати за процесом готування страв. Така інтерактивна атмосфера сприяє взаємодії між персоналом та гостями та створює атмосферу спільноти.

Соціальна відповідальність: Urban Space активно дбає про соціальну відповідальність та ставить перед собою завдання вирішувати конкретні проблеми та потреби громади. Підприємство може підтримувати благодійні організації, спонсорувати проекти зі соціальної сфери, залучати волонтерів та здійснювати різні заходи на підтримку соціальних ініціатив.

Партнерство та співпраця: Urban Space активно встановлює партнерські відносини з місцевими органами влади, громадськими організаціями, бізнес-сектором та іншими зацікавленими сторонами. Це дозволяє підтримувати

діалог та спільні зусилля для вирішення соціальних проблем та розвитку міського середовища.

Вплив на громаду: Urban Space сприяє покращенню якості життя громади, зокрема шляхом збільшення доступності культурних заходів, створення комфортного та безпечного простору для зустрічей та спілкування, сприяння творчому розвитку та самовираженню громадських ініціатив.

Urban Space вирішує соціальну проблему недостатнього громадського простору та забезпечує українським містам відкриті місця зустрічей, спілкування та розвитку, що сприяє покращенню якості життя громади, стимулює соціальну взаємодію та сприяє розвитку міського середовища.

Узагаліюючи, Urban Space є прикладом успішного соціального підприємства.

Висновок до першого розділу.

Отже, проаналізувавши основні застави та базис на якому будується поняття соціального підприємництва, можна сказати, що в кожній державі є своє розуміння та своя цінність вкладу соціального підприємництва в розвиток держави. Проаналізувавши особливості становлення соціального підприємництва в світі можна зазначити, що на разі розвивається і одночасно функціонує дуже багато соціальних підприємств в різних напрямках. Вони вирішують складні соціальні проблеми держав, такі як водопостачання, зайнятість, та навчання. Сучасний стан соціального підприємництва в Україні демонструє доволі гарні результати своєї роботи, на разі в державі функціонують декілька успішних проєктів, які в свою чергу вирішують низку завдань таких як працевлаштування та допомога тим кому це необхідно. Успішні приклади соціальних підприємств: піцерія Veterano Pizza, Urban Space, Львівська свічкова мануфактура та Re:laboratory. Партнерство та співпраця ось що будує міцну основу соціального підприємництва в світі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

2.1 Джерела фінансування соціальних підприємств в країні

Соціальне підприємництво в Україні отримує значну підтримку від різних міжнародних фондів та організацій. Наприклад, з 2011 року проект «Розвиток соціального підприємництва», спільно реалізований Фондом «Східна Європа», Британською радою, Міжнародним фондом «Відродження», «Price WaterhouseCoopers в Україні», Ерсте Банком та Українським фондом підтримки підприємництва, створив три центри (у Львові, Ужгороді та Житомирі), що надавали інформаційно-методичну підтримку тим, хто проявив інтерес до соціального підприємництва. На сьогоднішній день подібні центри працюють у Львові, Ужгороді та Житомирі.

Також важливою ініціативою був проект «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), що отримав підтримку міжнародної технічної допомоги. У 2017 році було опубліковано Посібник «Що слід знати про соціальне підприємництво». Згодом, в березні 2018 року, стартував новий проект «Соціальне підприємництво: досягнення соціальних змін за ініціативою „знизу“», який отримав фінансову підтримку Європейського Союзу.

Навесні 2018 року Українська соціальна академія оголосила про збір заявок на участь у міжнародній програмі Social Impact Award. Ця програма надає навчання молодим людям у віці від 17 до 25 років, які цікавляться соціальним підприємництвом, мають ідею соціального підприємства або прагнуть розширити свій соціальний бізнес.

Ці ініціативи та проекти свідчать про зростаючий інтерес до соціального підприємництва в Україні і демонструють потенціал його подальшого розвитку. Широкий спектр програм, навчання та консультування надають

підтримку та стимулюють молодих підприємців, які прагнуть займатися соціальним бізнесом. Зростаюча свідомість про соціальні проблеми та бажання знайти інноваційні рішення створюють перспективи для подальшого розвитку соціального підприємництва в Україні.

Соціальні підприємства в країні залежать від різноманітних джерел фінансування для забезпечення своєї діяльності та розвитку. Особливість соціального підприємництва полягає у тому, що воно поєднує соціальну місію з комерційною діяльністю, тому його фінансування має свої особливості.

Одним з головних джерел фінансування соціальних підприємств є гранти та субсидії, надані різними урядовими організаціями, міжнародними фондами та неприбутковими організаціями. Ці джерела фінансування забезпечують ресурси для реалізації соціальних проектів та підтримки соціальних ініціатив. Гранти часто надаються на конкретні проекти або програми, що допомагають соціальним підприємствам здійснювати свою соціальну місію.

Крім грантів, соціальні підприємства можуть отримувати фінансування через соціальні інвестиції. Соціальні інвестори, такі як соціальні фонди, соціальні банки, приватні фірми та індивідуальні інвестори, вкладають свої кошти в підприємства, які мають соціальну місію. Це може бути фінансування у вигляді капіталовкладень, позик або придбання акцій. Соціальні інвестори зацікавлені не лише у фінансовому вигаши, але й у суспільному впливі, який генерує соціальне підприємство.

Додатковим джерелом фінансування для соціальних підприємств можуть бути пожертвування та добровільні внески від приватних осіб, підприємств та організацій, які підтримують їхню соціальну місію. Це може бути фінансова допомога, матеріальні ресурси або послуги, які сприяють розвитку та функціонуванню соціального підприємства.

Окрім того, соціальні підприємства можуть отримувати прибуток від своєї комерційної діяльності, який реінвестується у розвиток організації та забезпечення соціальної місії. Це може включати прибуток від продажу

товарів або послуг, консультаційні послуги, партнерські відносини та інші джерела доходу, пов'язані з комерційною діяльністю.

Краудфандинг: Соціальні підприємства можуть звертатися до платформ краудфандингу для залучення фінансування. Це означає, що вони залучають кошти від великої кількості людей, які вірять у їхню соціальну місію та готові пожертвувати гроші на їх розвиток.

Загалом, соціальне підприємництво має доступ до різноманітних джерел фінансування, які включають гранти, соціальні інвестиції, пожертвування та прибуток від комерційної діяльності. Це дозволяє соціальним підприємствам здійснювати свою соціальну місію та розвиватися, сприяючи позитивним змінам у суспільстві.

Найефективнішими та частіше всього використовуваними в державі є гранти та субсидії, соціальні інвестиції.

2.2 Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні

Україна має великий потенціал для розвитку соціального підприємництва, оскільки ця форма підприємництва може ефективно вирішувати соціальні проблеми та сприяти сталому розвитку суспільства. Розглянемо деякі перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні:

Зростання свідомості: Суспільна свідомість про соціальні проблеми і потреби поступово зростає в Україні. Зростання інтересу громадян, організацій та урядових структур до соціальних ініціатив сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку соціального підприємництва.

Політична підтримка: Уряд України поступово впроваджує політичні заходи для підтримки соціального підприємництва. Це включає прийняття законодавчих актів, спрямованих на стимулювання розвитку соціальних підприємств, надання фінансової та консультативної підтримки.

Зростання фінансових ресурсів: З'являються нові джерела фінансування для соціальних підприємств в Україні. Це включає грантові програми, соціальні інвестиції, кредитування від соціальних фондів та банків, краудфандингові платформи та інші. Зростання фінансових ресурсів дозволить підприємствам більше інвестувати в соціальні проекти та розширювати свою діяльність.

Розвиток підтримувальної інфраструктури: В Україні поступово розвивається інфраструктура, яка підтримує соціальне підприємництво. Це включає бізнес-інкубатори, акселератори, центри підтримки та навчання, консалтингові агентства та інші організації, які надають підприємцям необхідну підтримку, поради та навчання.

Партнерство та мережі: Соціальні підприємства в Україні все більше починають формувати партнерські відносини та мережі співпраці. Це дозволяє об'єднувати ресурси, досвід та знання для спільного розв'язання соціальних проблем, а також забезпечує обмін інформацією та взаємопідтримку між підприємствами.

Впровадження інновацій: Соціальні підприємства в Україні активно використовують інноваційні підходи та технології для вирішення соціальних проблем. Це може включати використання цифрових технологій, розробку нових продуктів та послуг, а також екологічно стійке виробництво.

Отже, Україна має великий потенціал для розвитку соціального підприємництва, що може стати ефективним інструментом для вирішення соціальних проблем та сприяти сталому розвитку суспільства. Результати дослідження свідчать про перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні на основі декількох факторів.

По-перше, зростання свідомості суспільства про соціальні проблеми та потреби є позитивним кроком в напрямку розвитку соціального підприємництва. Високий інтерес громадян, організацій та уряду до соціальних ініціатив створює сприятливе середовище для зростання цього сектору.

По-друге, політична підтримка соціального підприємництва з боку уряду виявляється через впровадження політичних заходів, які сприяють розвитку соціальних підприємств. Це створює сприятливі умови для залучення фінансової та консультативної підтримки, а також сприяє формуванню сприятливого регуляторного середовища.

2.3 Розробка методики по впровадженню соціального підприємництва в Україні

Розробка методики по впровадженню соціального підприємництва в Україні є важливим завданням для стимулювання його розвитку та ефективного функціонування. Комплексна методика включає в себе широкий спектр аспектів, які допомагають підтримувати та розвивати соціальні підприємства на різних етапах їхнього становлення.

Початок розробки методики включає аналіз сучасного стану соціального підприємництва в Україні, вивчення міжнародного досвіду та найкращих практик в цій сфері. Дослідники і експерти в галузі соціального підприємництва проводять комплексні аналізи, опитування та співбесіди з підприємцями, що займаються соціальним бізнесом, а також з представниками державних органів та неприбуткових організацій. Це дозволяє зрозуміти потреби та виклики, з якими стикаються соціальні підприємства, а також ідентифікувати найбільш ефективні підходи та рекомендації для їхнього розвитку.

Одним з ключових елементів методики є розробка системи підтримки та фінансування соціальних підприємств. Це включає створення механізмів доступу до фінансових ресурсів, включаючи гранти, кредити, інвестиції та соціальні фонди. Крім того, методика враховує важливі аспекти управління соціальними підприємствами, включаючи планування, моніторинг та оцінку соціального впливу, фінансовий менеджмент та розвиток бізнес-моделей.

Важливим етапом розробки методики є створення освітніх програм та навчальних курсів з соціального підприємництва. Це дозволяє підготувати кваліфікованих фахівців, які зможуть ефективно управляти соціальними підприємствами, враховуючи їхні специфічні особливості та цілі.

Комплексна методика впровадження соціального підприємництва в Україні. Аналіз потреб та контексту:

- Вивчення сучасного стану соціального підприємництва в Україні, ідентифікація основних викликів та можливостей.

- Аналіз соціальних проблем, які можуть бути вирішені через соціальні підприємства.

- Оцінка потенціалу ринку та конкурентного середовища для соціальних підприємств.

Законодавча та інституційна підтримка:

- Розробка прогресивного законодавства та регулювання, що сприяє розвитку соціального підприємництва.

- Створення механізмів державної підтримки та фінансування соціальних підприємств.

- Встановлення спеціалізованих організацій та інституцій, які надають консультативну, юридичну та фінансову підтримку.

Розвиток фінансової інфраструктури:

- Створення соціальних інвестиційних фондів, грантових програм та кредитних установ для фінансування соціальних підприємств.

- Розробка механізмів фінансового супроводу та кредитування соціальних підприємств з низьким рівнем ризику.

- Створення партнерських відносин з банками, фондами та інвестиційними організаціями для забезпечення доступу до фінансових ресурсів.

Освіта та підготовка:

- Розробка навчальних програм, курсів та тренінгів з соціального підприємництва для різних цільових груп.

Отже розробка методики по впровадженню соціального підприємництва в Україні є важливим завданням для стимулювання його розвитку та ефективного функціонування. Комплексна методика включає аналіз потреб та контексту соціального підприємництва, розробку законодавчої та інституційної підтримки, розвиток фінансової інфраструктури та освіти та підготовку фахівців.

Аналіз потреб та контексту соціального підприємництва включає вивчення сучасного стану соціального підприємництва в Україні, ідентифікацію соціальних проблем, які можуть бути вирішені через соціальні підприємства, а також оцінку потенціалу ринку та конкурентного середовища.

Така комплексна методика дозволить забезпечити ефективний розвиток соціального підприємництва в Україні, створити сприятливі умови для вирішення соціальних проблем та сприяти сталому розвитку суспільства. Це вимагає спільних зусиль влади, громадськості та бізнесу для впровадження запропонованих заходів та підтримки соціального підприємництва.

Висновок до другого розділу

Отже, соціальні підприємства в Україні отримують значну підтримку та фінансування від різних джерел. Гранти та субсидії, надані урядовими організаціями, міжнародними фондами та неприбутковими організаціями, є одним з головних джерел фінансування. Ці джерела забезпечують ресурси для реалізації соціальних проєктів та підтримки соціальних ініціатив.

Україна має великий потенціал для розвитку соціального підприємництва, існує кілька перспектив, які сприятимуть його подальшому зростанню. Зростання свідомості про соціальні проблеми та інтерес до соціальних ініціатив сприяють створенню сприятливого середовища. Політична підтримка та впровадження політичних заходів спрямовані на стимулювання розвитку соціальних підприємств. З'являються нові джерела фінансування, такі як грантові програми, соціальні інвестиції та краудфандингові платформи. Розвиток підтримувальної інфраструктури,

партнерство та мережі, а також використання інноваційних підходів та технологій також сприяють розвитку соціального підприємництва.

Для успішного впровадження соціального підприємництва в Україні важливо розробити комплексну методику, яка охоплюватиме аналіз потреб, законодавчу та інституційну підтримку, розвиток фінансової інфраструктури, а також освіти та підготовку. Аналіз сучасного стану соціального підприємництва в Україні та вивчення міжнародного досвіду є важливим етапом розробки методики. Державна підтримка, створення спеціалізованих організацій та фінансових механізмів сприятимуть залученню ресурсів для соціальних підприємств. Розробка навчальних програм та курсів допоможе підготувати кваліфікованих фахівців, необхідних для управління соціальними підприємствами.

РОЗДІЛ 3

ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Рекомендації щодо зменшення проблем соціального підприємництва в країні та соціальна відповідальність.

Проаналізувавши стан соціального підприємництва в Україні були розроблені наступні рекомендації щодо зменшення проблем соціального підприємництва в країні. Також рекомендації базовані на результатах інтерв'ю з власником соціально орієнтовного бізнесу Олексієм Лещинським (Світ Тепла). Обробка отриманих результатів . Олексій Лещинський успішний підприємець з 2008 року, має свій бізнес «Світ тепла» лідер в імпорті теплового обладнання. З часом роботи компанії Олексій зрозумів що без вкладу в соціальну складову держави країна не зможе рухатись вперед та розвиватись. На разі його компанія закриває питання працевлаштування вразливих верств населення, ветеранів війни, та активно залучає до працевлаштування молодь.

Зараз починає свою діяльність проєкт по безоплатному навчанню студентів будівельного вузу на фахові спеціальності, це відбуватиметься в спеціально облаштованому студентському містечку. Як сказав Олексій « на ринку немає професіоналів».

Створення сприятливого правового середовища, на думку О.Лещинського, це:

-Поліпшення законодавства, що регулює соціальне підприємництво, зокрема шляхом визначення його статусу та правових привілеїв.

-Забезпечення прозорих та швидких процедур реєстрації та ліцензування соціальних підприємств.

-Запровадження механізмів фіскальної стимуляції та податкових пільг для соціальних підприємств.

Розвиток фінансової підтримки:

-Залучення додаткових джерел фінансування для соціальних підприємств, зокрема через державні фонди, фонди соціальних інвестицій та соціальні банки.

-Проведення фінансової грамотності та консультування з фінансового управління для соціальних підприємців.

-Розвиток механізмів соціального інвестування та сприяння появі соціальних інвесторів.

Розширення мережі партнерів та співпраця:

-Створення платформ та мереж, які об'єднують соціальні підприємства, організації громадського сектору, бізнес та державні структури.

-Розвиток механізмів партнерства між соціальними підприємствами та іншими гравцями для обміну знаннями, ресурсами та досвідом.

-Підтримка спільних проектів та ініціатив, спрямованих на вирішення соціальних проблем та створення позитивного впливу на суспільство.

Створення механізмів оцінки та звітності:

-Розробка стандартів та критеріїв оцінки соціальної відповідальності соціальних підприємств.

-Впровадження системи звітності та обліку соціального впливу, яка дозволить оцінювати результати та ефективність діяльності соціальних підприємств.

-Підтримка незалежних оцінювальних організацій та експертів для забезпечення об'єктивності та достовірності оцінок.

Розвиток освіти та свідомості:

-Включення соціального підприємництва до навчальних програм різних рівнів освіти.

-Проведення інформаційних кампаній та тренінгів, спрямованих на підвищення обізнаності та розуміння соціального підприємництва.

-Сприяння розвитку мережі освітніх центрів та навчальних закладів, які спеціалізуються на соціальному підприємстві.

Говорячи про соціальну відповідальність, як вагому складову соціального підприємництва, саме в контексті соціальної відповідальності можна дати точну оцінку роботи того або іншого підприємства.

Один з яскравих прикладів соціальної відповідальності який вже відбувається на вище зазначеній фірмі "Світ тепла" О.Лещинського. Програма "Тепловий благоустрій для малозабезпечених сімей".

Компанія "Світ тепла" виявила свою підтримку та турботу про малозабезпечені сім'ї в регіоні, які не мають можливості налагодити відповідне опалення у своїх домівках. У рамках цієї програми, "Світ тепла" надає безкоштовну установку енергоефективних опалювальних систем у домівках малозабезпечених сімей.

Команда фахівців від компанії проводить оцінку потреб та стану опалювальної системи у кожній сім'ї. Потім вони безкоштовно встановлюють енергоефективні опалювальні прилади, такі як економні опалювальні котли або сонячні колектори, що допомагають значно знизити витрати на опалення та енергоспоживання.

Ця програма сприяє поліпшенню якості життя малозабезпечених сімей, знижує їхні витрати на опалення та сприяє збереженню енергії. Вона також має позитивний вплив на довкілля, зменшуючи споживання природних ресурсів та викиди шкідливих викидів у атмосферу.

Крім того, "Світ тепла" проводить інформаційні кампанії та навчальні заходи для малозабезпечених сімей щодо енергоефективного споживання, оптимального використання опалювальної системи та збереження енергії. Це допомагає сім'ям зрозуміти, як ефективно використовувати отримані ресурси та забезпечувати комфорт у своїх домівках, при цьому економлячи кошти.

Програма "Тепловий благоустрій для малозабезпечених сімей" вже успішно реалізована на фірмі "Світ тепла" і має позитивний вплив на життя та добробут малозабезпечених сімей в їхньому регіоні.

3.2 Соціальний проєкт розроблений штучним інтелектом

Важливою та інноваційною частиною нашого життя стає штучний інтелект, та звісно що розвиток соціального підприємництва не можливий без використання штучного інтелекту. Було поставлено цілі на розробку штучним інтелектом соціально прибуткового проєкту. Отже:

Проєкт соціального підприємництва "Екофлора: Зелений розвиток та зайнятість для місцевих спільнот" є інноваційною ідеєю, яка сприяє створенню прибуткового підприємства, одночасно вирішуючи соціальні проблеми та сприяючи сталому розвитку місцевих спільнот.

Основна мета проєкту полягає в розробці та впровадженні екологічно-орієнтованого бізнесу, спрямованого на вирощування та продаж екзотичних квітів та рослин у закритому ґрунті. Цей проєкт має на меті покращення екологічного стану та естетичного вигляду місцевих спільнот, створення робочих місць та підтримку місцевого підприємництва.

"Екофлора" буде використовувати інноваційні методи вирощування квітів у закритому ґрунті з використанням екологічно чистих технологій та натуральних ресурсів. Це дозволить забезпечити високу якість та різноманітність продукції, що відповідає сучасним екологічним стандартам.

Поряд з вирощуванням квітів, "Екофлора" також пропонуватиме послуги з дизайну ландшафту та озеленення просторів. Це дозволить компанії розширити свої можливості та привернути додаткових клієнтів, включаючи організації, приватних власників та місцеві урядові структури.

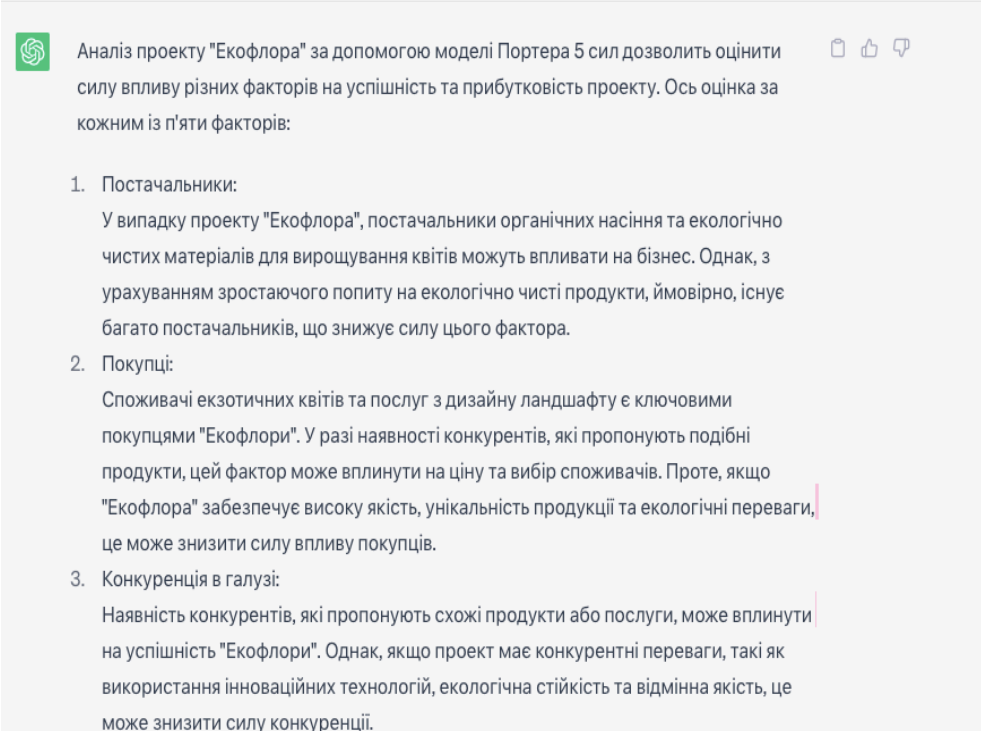
Окупність проєкту "Екофлора" забезпечується кількома шляхами. По-перше, завдяки високій якості та ексклюзивності продукції, "Екофлора" зможе отримувати високі ціни за свої товари та послуги. Екологічно чисті упаковки мають все більшу популярність серед свідомих споживачів, які цінують сталість та збереження довкілля. Це дозволяє "Екофлорі" зайняти нішеву позицію на ринку та мати стабільний попит на свою продукцію.

По-друге, "Екофлора" може використовувати стратегію бізнесу з ціллю соціальної відповідальності. Багато компаній та організацій активно переходять на рішення з екологічно чистою упаковкою, оскільки це відповідає їхнім цінностям та допомагає підтримувати репутацію серед споживачів. "Екофлора" може співпрацювати з такими компаніями, надавати їм свої продукти та послуги та отримувати стабільні довгострокові контракти.

Крім того, "Екофлора" може розглядати можливості отримання фінансування з різних джерел. Наприклад, вони можуть звертатися до грантових програм та фондів, які фінансують соціальні підприємства. Також можна розглянути можливість привернення інвесторів, які цінують екологічно сталі проекти та бачать потенціал "Екофлори" на ринку.

Наступне завдання яке було сформовано для вирішення штучному інтелекту , зробити аналіз проекту згідно з моделлю Портера 5 сил, (рис 3.1)

проаналізуй проект по моделі Портера 5 сил

Аналіз проекту "Екофлора" за допомогою моделі Портера 5 сил дозволить оцінити силу впливу різних факторів на успішність та прибутковість проекту. Ось оцінка за кожним із п'яти факторів:

- Постачальники:**
У випадку проекту "Екофлора", постачальники органічних насіння та екологічно чистих матеріалів для вирощування квітів можуть впливати на бізнес. Однак, з урахуванням зростаючого попиту на екологічно чисті продукти, ймовірно, існує багато постачальників, що знижує силу цього фактора.
- Покупці:**
Споживачі екзотичних квітів та послуг з дизайну ландшафту є ключовими покупцями "Екофлори". У разі наявності конкурентів, які пропонують подібні продукти, цей фактор може вплинути на ціну та вибір споживачів. Проте, якщо "Екофлора" забезпечує високу якість, унікальність продукції та екологічні переваги, це може знизити силу впливу покупців.
- Конкуренція в галузі:**
Наявність конкурентів, які пропонують схожі продукти або послуги, може вплинути на успішність "Екофлори". Однак, якщо проект має конкурентні переваги, такі як використання інноваційних технологій, екологічна стійкість та відмінна якість, це може знизити силу конкуренції.

Рис 3.1 Згенерована відповідь чата GPT на запит.

Нижче показано як це виглядає в структурованому вигляді.

Аналіз проекту "Екофлора" за допомогою моделі Портера 5 сил

дозволить оцінити силу впливу різних факторів на успішність та прибутковість проекту. Ось оцінка за кожним із п'яти факторів:

Постачальники: У випадку проекту "Екофлора", постачальники органічних насіння та екологічно чистих матеріалів для вирощування квітів можуть впливати на бізнес. Однак, з урахуванням зростаючого попиту на екологічно чисті продукти, ймовірно, існує багато постачальників, що знижує силу цього фактора.

Покупці: Споживачі екзотичних квітів та послуг з дизайну ландшафту є ключовими покупцями "Екофлори". У разі наявності конкурентів, які пропонують подібні продукти, цей фактор може вплинути на ціну та вибір споживачів. Проте, якщо "Екофлора" забезпечує високу якість, унікальність продукції та екологічні переваги, це може знизити силу впливу покупців.

Конкуренція в галузі: Наявність конкурентів, які пропонують схожі продукти або послуги, може вплинути на успішність "Екофлори". Однак, якщо проект має конкурентні переваги, такі як використання інноваційних технологій, екологічна стійкість та відмінна якість, це може знизити силу конкуренції.

Загроза нових учасників: У разі успіху проекту "Екофлора" та високої рентабельності, можуть з'явитися нові учасники, які спробують скопіювати бізнес-модель або конкуренти.

Також завдяки штучному інтелекту була проаналізована модель Портера проекту «Екофлора» (таблиця 3.1):

Таблиця 3.1. Аналіз ШІ 5-ти сил за моделлю М.Портера проекту «Екофлора»

Фактори (сили)	Оцінка
1. Постачальники	Середня
2. Покупці	Середня
3. Конкуренція в галузі	Слабка
4. Загроза нових учасників	Слабка
5. Загроза заміщення	Слабка

Наступним кроком аналізу проєкту є SWOT-аналіз. Нижче показано запит та розробку SWOT аналізу штучним інтелектом. Запит скласти SWOT аналіз вищезазначеного проєкту. (рис 3.2)

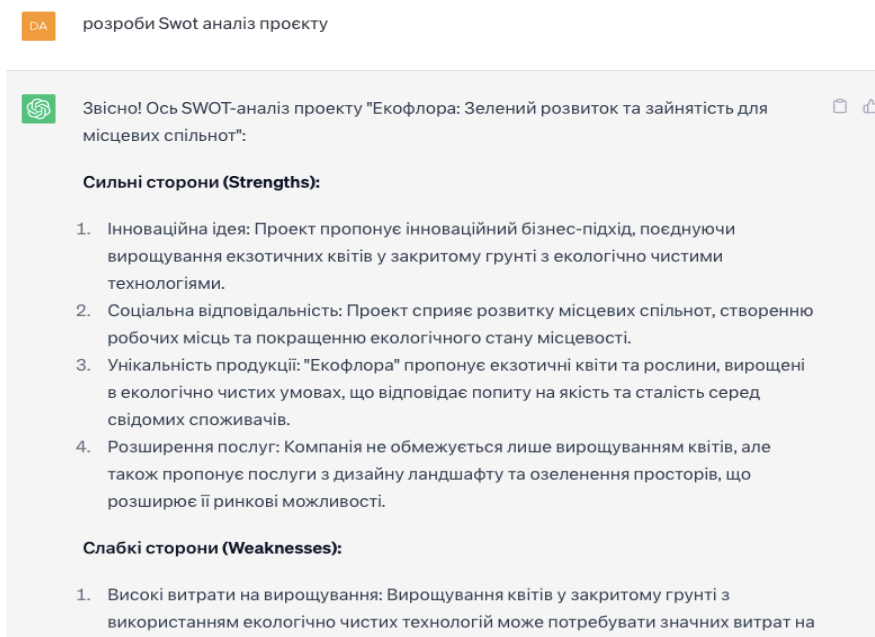

Рис 3.2 Запит та формування відповіді ШІ зі SWOT аналізом.

Сильні сторони (Strengths):

Інноваційна ідея: Проєкт пропонує інноваційний бізнес-підхід, поєднуючи вирощування екзотичних квітів у закритому ґрунті з екологічно чистими технологіями.

Соціальна відповідальність: Проєкт сприяє розвитку місцевих спільнот, створенню робочих місць та покращенню екологічного стану місцевості.

Унікальність продукції: "Екофлора" пропонує екзотичні квіти та рослини, вирощені в екологічно чистих умовах, що відповідає попиту на якість та сталість серед свідомих споживачів.

Розширення послуг: Компанія не обмежується лише вирощуванням квітів, але також пропонує послуги з дизайну ландшафту та озеленення просторів, що розширює її ринкові можливості.

Слабкі сторони (Weaknesses):

Високі витрати на вирощування: Вирощування квітів у закритому ґрунті з використанням екологічно чистих технологій може потребувати значних витрат на обладнання, енергію та інші ресурси.

Залежність від погодних умов: Закритий ґрунт вимагає контролю за погодними умовами та мікрокліматом, що може створювати виклики та ризики для вирощування квітів.

SWOT-аналіз допоможе зрозуміти сильні та слабкі сторони проекту, а також виявити можливості та загрози, забезпечуючи базу для розробки стратегії та прийняття рішень.

Запит III на структурування отриманих результатів та відповідей у вигляді таблиці SWOT-аналізу (рис.3.3)

розроби будьласка в вигляді структурованої таблиці

< 2/3 > Звісно! Ось структурована таблиця SWOT-аналізу проекту "Екофлора: Зелений розвиток та зайнятість для місцевих спільнот":

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1. Інноваційна ідея	1. Високі витрати на вирощування
2. Соціальна відповідальність	2. Залежність від погодних умов
3. Унікальність продукції	
4. Розширення послуг	

Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
1. Зростаючий попит на екологічно чисті продукти	1. Конкуренція в галузі
2. Партнерства зі сторонніми організаціями	2. Економічна нестабільність

Ця таблиця надає зручний та структурований огляд сильних сторін, слабких сторін, можливостей та загроз проекту "Екофлора". Вона допоможе вам краще оцінити всі аспекти проекту та спрямувати свої зусилля на максимізацію переваг та використання можливостей, а також на управління слабкими сторонами та запобігання можливим загрозам.

Рис 3.3 Сгенерований запит та відповідь з таблицею SWOT-аналізу, запропонованою III.

Нижче представлена структурована відповідь у вигляді таблиці(табл. 3.2.)

Таблиця 3.2 Сгенерований III SWOT-аналіз «Екофлори»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1. Інноваційна ідея	1. Високі витрати на вирощування
2. Соціальна відповідальність	2. Залежність від погодних умов
3. Унікальність продукції	
4. Розширення послуг	
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
1. Зростаючий попит на екологічно чисті продукти	1. Конкуренція в галузі
2. Партнерства зі сторонніми організаціями	2. Економічна нестабільність

Можливості (Opportunities):

Зростаючий попит на екологічно чисті продукти: Зацікавленість споживачів у сталій та екологічно чистій продукції постійно зростає, що створює сприятливі умови для успіху проекту.

Партнерства зі сторонніми організаціями: "Екофлора" може співпрацювати з організаціями, які прагнуть покращити екологічний стан та озеленення просторів, отримуючи стабільні контракти та замовлення.

Загрози (Threats):

Конкуренція в галузі: Існують інші підприємства, які також займаються вирощуванням квітів та дизайном ландшафту, що можуть бути конкурентами для "Екофлори".

Економічна нестабільність: Економічні коливання та нестабільність можуть вплинути на попит на дорогі екзотичні квіти та послуги, що може стати викликом для проекту.

Важливою частиною роботи є аналіз проекту за 6 основними критеріями вибору бізнес-можливості для створення соціального підприємства. Дані аналізу ШІ за 6 критеріями вибору бізнес-можливості занесені в таблицю. Запит та згенерована таблиця ШІ вибір бізнес-можливостей «Екофлори» за критеріями, (рис 3.4).

DA зроби будьласка в вигляді структурованої таблиці

2 > Основні критерії вибору бізнес-можливості для створення соціального підприємства і аналіз проекту "Екофлора: Зелений розвиток та зайнятість для місцевих спільнот" в формі структурованої таблиці:

Критерій	Аналіз проекту "Екофлора"
1. Соціальний вплив	- Покращення екологічного стану і естетичного вигляду місцевих спільнот. - Створення робочих місць і підтримка місцевого підприємництва.
2. Час	- Проект має потенціал для швидкого запуску.
3. Інноваційність та конкурентна перевага	- Використання інноваційних методів вирощування квітів у закритому ґрунті. - Екологічно чисті технології та натуральні ресурси.
4. Економічна складова діяльності підприємства	- Продаж екзотичних квітів та рослин. - Послуги з дизайну ландшафту.
5. Компетенції	- Необхідні компетенції можуть бути набуті або найняті в команду проекту.
6. Капітал	- Можливість залучення фінансування з різних джерел, включаючи грантові програми, фонди та інвесторів.

Рис 3.4 Сгенерований запит та відповідь ШІ у вигляді структурованої таблиці.

Ця таблиця 3.3, сгенерована ШІ, надає структуровану і порівняльну інформацію про аналіз проекту "Екофлора" за шести основними критеріями вибору бізнес-можливості для створення соціального підприємства.

Таблиця 3.3 Сгенерований ІІІ вибір бізнес-можливостей «Екофлори» за критеріями.

Критерій	Аналіз проекту "Екофлора"
1. Соціальний вплив	<ul style="list-style-type: none"> - Покращення екологічного стану і естетичного вигляду місцевих спільнот. - Створення робочих місць і підтримка місцевого підприємництва.
2. Час	- Проект має потенціал для швидкого запуску.
3. Інноваційність та конкурентна перевага	- Використання інноваційних методів вирощування квітів у закритому ґрунті. Екологічно чисті технології та натуральні ресурси.
4. Економічна складова діяльності підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - Продаж екзотичних квітів та рослин. - Послуги з дизайну ландшафту.
5. Компетенції	- Необхідні компетенції можуть бути набуті або найняті в команду проекту.
6. Капітал	- Можливість залучення фінансування з різних джерел, включаючи грантові програми, фонди та інвесторів.

Стейкхолдери є важливою частиною аналізу. Завдяки штучному інтелекту було складено карту стейкхолдерів проекту. Ця карта стейкхолдерів відображає основних зацікавлених сторін, які можуть бути пов'язані з проектом "Екофлора". Кожен стейкхолдер має свої власні інтереси, потреби та вклад у проект. Розуміння цих стейкхолдерів може допомогти проекту ефективно спілкуватися, співпрацювати та враховувати їх потреби для досягнення успіху проекту. Нижче зазначена не структурована частина відповіді ІІІ на запит генерації карти стейкхолдерів (рис 3.5)

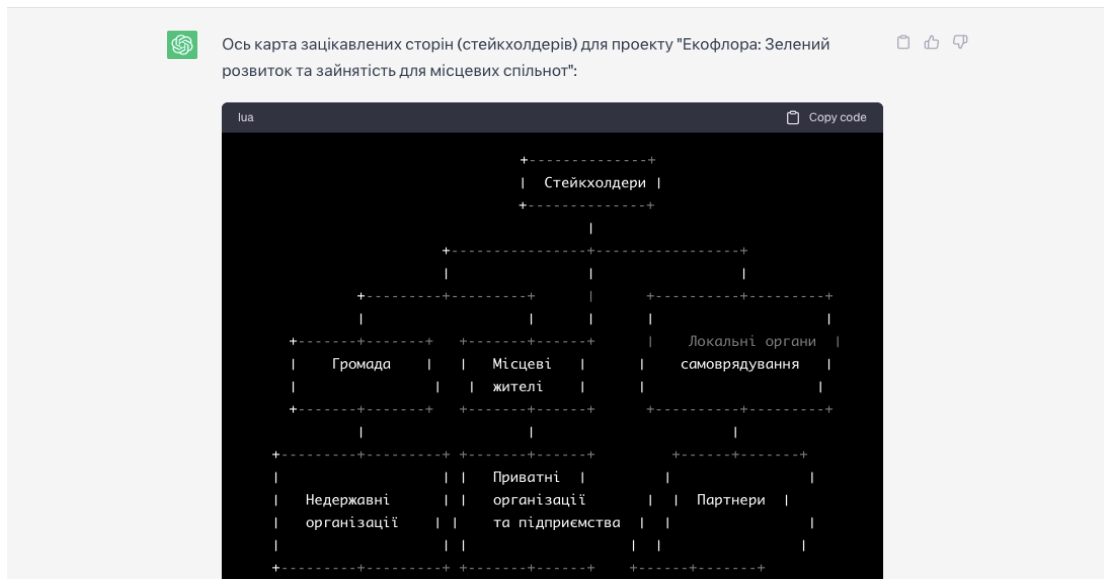

Рис 3.5 Запит та сгенерована карта стейкхолдерів ШІ.

Карта стейкхолдерів після структуризації.(рис 3.6)

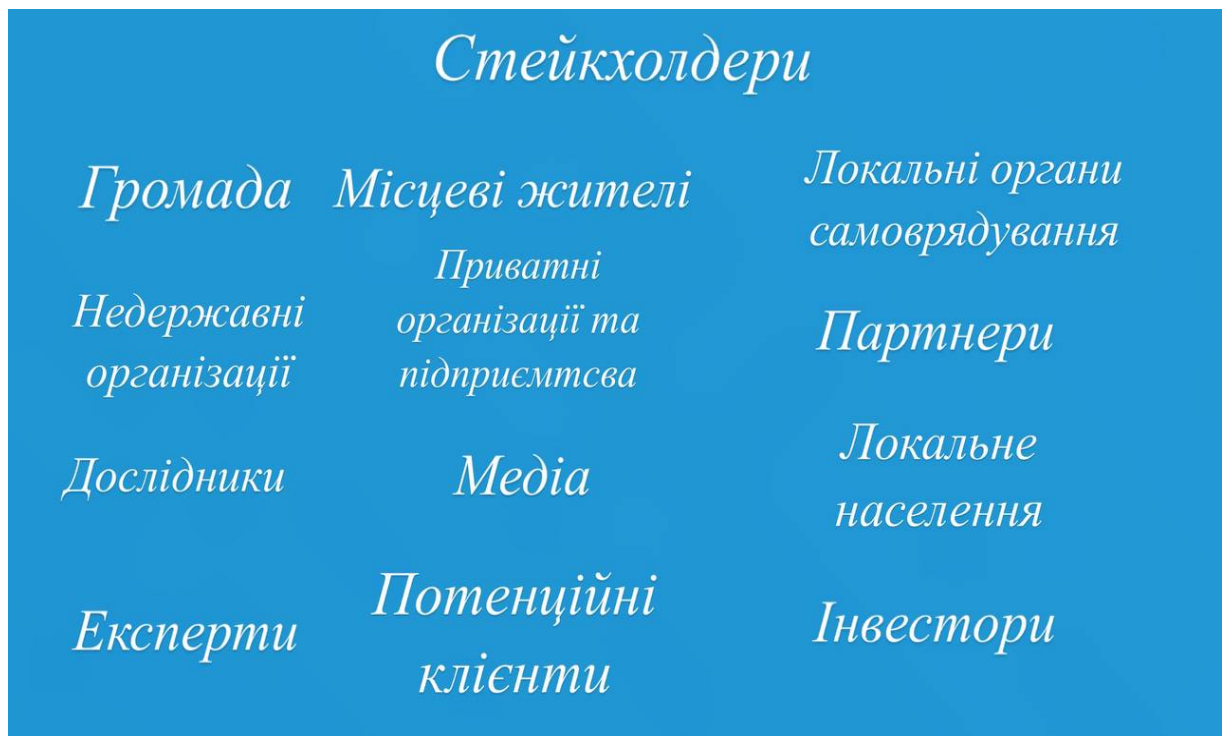

Рис 3.6 Структурована карта стейкхолдерів для «Екофлори».

Також важливо зазначити методику оцінки соціальної бізнес-можливості для проєкту. Вигляд методики від аналізу штучним інтелектом.

Сгенерована методика оцінки соціальної бізнес-можливості для проекту "Екофлора.

Зелений розвиток та зайнятість для місцевих спільнот" може включати наступні етапи:

Соціальна мета проекту «Екофлора»: Визначити основну соціальну проблему, яку вирішує ваш проект, формулювання чіткої соціальної мети, яка прагнеться досягнутися. Наприклад, покращення екологічного стану та зайнятості місцевих спільнот.

Визначення показників успіху: Встановіть конкретні показники успіху, що відображають вплив проекту на соціальні проблеми. Наприклад, збільшення зайнятості на 20%, зменшення викидів забруднюючих речовин на 30% та покращення якості довкілля на основі зворотного зв'язку від громади.

Збір та аналіз інформації: Здійсніть дослідження ринку та соціального контексту, включаючи аналіз потреб та очікувань громади, конкурентів, стану довкілля та технологічних можливостей. Зберіть дані, що підтверджують потенційний соціальний вплив проекту.

Визначення важливості критеріїв: Встановіть важливість кожного критерію оцінки (соціального впливу, часу, інноваційності та конкурентної переваги, економічної складової, компетенцій та капіталу) для вашого проекту з урахуванням його цілей та контексту.

Оцінка кожного критерію: Використовуйте відповідні методи та інструменти оцінки для кожного критерію. Наприклад, для соціального впливу можна використовувати методи соціального аудиту, опитування громади та вивчення випадків успіху.

Вагова оцінка критеріїв: Задайте ваги для кожного критерію відповідно до їхньої важливості. Наприклад, якщо соціальний вплив є головним аспектом вашого проекту, йому можна присвоїти вагу 40%, а іншим критеріям меншу вагу.

Агрегація результатів: Проведіть агрегацію оцінок для кожного критерію, використовуючи ваги, і отримайте загальну оцінку соціальної бізнес-можливості проекту.

Чутливість до ризиків: Врахуйте можливі ризики та невизначеність, які можуть вплинути на соціальний вплив та реалізацію проекту. Розгляньте сценарії та виконайте чутливість до ризиків для оцінки їх впливу.

Рекомендації та план дій: На основі результатів оцінки складіть рекомендації щодо подальшої розробки та реалізації проекту. Складіть план дій, який враховує оцінку соціальної бізнес-можливості та її складові.

Ця методика оцінки дозволить систематично оцінити соціальну бізнес-можливість проекту "Екофлора" та зробити обґрунтовані висновки та рекомендації для його успішної реалізації.

Висновок до третього розділу

Отже, у розділі про використання штучного інтелекту (ШІ) в аналізі соціального підприємництва було досліджено, як ШІ може виступати в допомозі при оцінці та аналізі соціальних бізнес-можливостей. Результати цього дослідження свідчать про потенційну користь інтелектуальних систем у цьому контексті.

Одним з основних способів, яким ШІ допомагає в аналізі соціального підприємництва, є здатність до обробки великого обсягу даних та витягу корисної інформації з них. ШІ може автоматично аналізувати велику кількість даних з різних джерел, включаючи соціальні медіа, звіти, опитування та інші джерела, для отримання важливих висновків та трендів. Це дозволяє здійснити швидкий та об'єктивний аналіз стану справ у соціальному підприємстві та ідентифікувати нові можливості.

Крім того, ШІ може використовуватися для розробки прогностичних моделей, що дозволяють передбачити можливі соціальні впливи та результати реалізації проектів соціального підприємництва. Застосування алгоритмів машинного навчання та аналізу даних дозволяє виявити складні зв'язки та

взаємодії, що впливають на соціальні показники проекту. Це дає можливість приймати інформовані рішення щодо вибору та пріоритетів соціальних проектів, шляхом проведення симуляцій та аналізу ризиків.

ВИСНОВОК

Отже, заглибившись в основи роботи соціального підприємства як інструменту розвитку держави, можна чітко сказати що цей напрямок роботи держави є дійсно важливим внеском в соціальну складову країни. В ході роботи було визначено ролі соціального підприємництва в розвитку суспільства та його внесок у вирішення соціальних проблем. Також було доведено що розвиток соціального підприємництва може стати інструментом соціального розвитку суспільства, здатним вирішувати соціальні проблеми, зокрема ті, які залишаються поза зоною уваги держави, та сприяти підвищенню рівня життя та економічного розвитку. Для підтвердження цієї гіпотези було детально проаналізовано досвід розвитку соціального підприємництва в Україні та за кордоном, визначено особливості його функціонування, переваги та недоліки, а також запропоновані шляхи підвищення ефективності діяльності соціальних підприємств в Україні.

1. Проаналізовано основні визначення терміну соціального підприємництва, теоретичні засади соціального підприємництва, його особливості та роль у сучасному світі. Головні з яких свідчать наступне: *Соціальне підприємництво* може бути визначене як підприємницька діяльність неприбуткових організацій або підприємств, які використовують бізнес-стратегії з метою отримання прибутку, який далі направляється на досягнення соціальної місії.

Поняття *соціального підприємництва* відрізняється від звичайних підприємств тим, що передбачає виконання соціальної місії, а фінансова ефективність стає на другий план. Згідно з думкою Ю. Орла, соціальне підприємництво можна розглядати в економічній та соціальній площині. Окреме вживання терміну «*соціальне підприємництво*» використовується у Великій Британії. Британський спеціаліст Ф. Спреклі з розвитку соціального підприємництва розглядає соціальне підприємництво як форму комерційного підприємства, де контроль, власність та багатства розподіляються

пропорційно, що сприяє більш відкритому та справедливому суспільству. *Міжнародні громадські та приватні фонди*, засновані з метою розвитку та підтримки соціально-економічної діяльності, використовують інше визначення соціального підприємництва.

Отже, в світі існує принаймні чотири визначення соціального підприємництва, проте найбільш імпонує визначення соціального підприємництва як бізнесу, що має передусім соціальні цілі, а доходи переважно спрямовуються на розвиток підприємства та вирішення гострих соціальних проблем.

2. Досліджено особливості формування соціального підприємництва як інструменту соціального розвитку, зокрема, його мету, принципи, моделі та особливості управління в Україні та за кордоном. За результатами роботи можна зазначити, що дослідження зосереджувалося на розумінні соціального підприємництва як форми бізнесу, що має не лише економічну, а й соціальну мету. Соціальні підприємства спрямовані на вирішення певних соціальних проблем, таких як бідність, безробіття, екологічні проблеми, гендерна рівність тощо.

У дослідженні були виявлені основні принципи соціального підприємництва, такі як соціальна місія, фінансова стійкість, соціальна інновація, включеність та прозорість. Ці принципи формують основу діяльності соціальних підприємств і відображають їхню соціальну спрямованість та відповідальність перед суспільством. У дослідженні були розглянуті різні моделі соціального підприємництва, включаючи кооперативні структури, некомерційні організації, соціальні підприємства з обмеженою відповідальністю та багато інших.

3. Визначено внесок соціального підприємництва у соціальний розвиток та розвиток громад, зокрема, в розв'язанні соціальних проблем та забезпеченні сталого розвитку. На разі в світі розвивається і одночасно функціонує дуже багато соціальних підприємств в різних напрямках. Можна зазначити що Зростання свідомості про соціальні проблеми та інтересу до соціальних

ініціатив сприяють створенню сприятливого середовища. Політична підтримка та впровадження політичних заходів спрямовані на стимулювання розвитку соціальних підприємств. З'являються нові джерела фінансування, такі як грантові програми, соціальні інвестиції та краудфандингові платформи. Розвиток підтримувальної інфраструктури, партнерство та мережі, а також використання інноваційних підходів та технологій також сприяють розвитку соціального підприємництва.

4. Досліджено актуальність та важливість внеску штучного інтелекту в соціальне підприємництво. Визначивши внесок соціального підприємництва у соціальний розвиток та розвиток громад, зокрема, в розв'язанні соціальних проблем та забезпеченні соціального розвитку. Було показано роль ефективності використання штучного інтелекту на прикладі чотирьох видів аналізу соціального підприємництва. Також роль штучного інтелекту в соціальному підприємстві як інструменті соціального розвитку, зокрема, його вплив на отримання інформації, обробку результатів, та скорочення часу на освоєння інформації. Отже, з отриманих результатів можна зазначити, що ШІ не може в повній мірі розкривати поставлені завдання, також це видно на прикладі його не повних відповідей та не точно сформованої думки. Використання штучного інтелекту обов'язково потребує редагування та більш обширної бази знань.

Таким чином, визначивши всі складові та важливість роботи соціального підприємництва з впевненістю можна сказати, що воно є важливим інструментом соціального розвитку держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. . Арапетян А., Архипчук О. Чисті прибутки соціального підприємництва. *Практика управління*. 2008. No 7. URL: http://svb.ua/sites/default/files/Social_enterprises.pdf
2. Богатир Н. Соціальне підприємництво як неоціненна необхідність для України. Vox Ukraine: аналітична платформа. 15.02.2016. URL: <https://voxukraine.org/2016/02/15/sotsialne&pidpryemnytstvo&yak&neotsinenna&neobhid&nist&dlya&ukrainy&ua>
3. Голуб'як Н. Соціальне підприємництво як механізм вирішення соціально-політичних проблем. *S.P.A.C.E.* 2017. No 2. С. 16—20.
4. Гулевська-Черниш А. Соціальне підприємництво: європейський зліт vs український реалізм. *Дзеркало тижня*. 2018. 16 березня. URL: https://dt.ua/SOCIUM/socialne-pidpriyemnictvo-yevropeyskiy-zlit-vs-ukrayinskiy-realizm-272250_.html
5. Добрава Н. В. Соціальне підприємництво. 2015. Вип. 59. С. 112—117. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4298/1/.pdf>
6. Каменко І., Виговська-Каменко Т. Соціальне підприємництво як відповідь суспільства на соціальні потреби. URL: https://biz.ligazakon.net/interview/205014_sotsalne-pdprim-nitstvo-yak-vdpovd-susplstva-na-sotsaln-potrebi
7. Кифяк В., Малиш Л. Соціальне підприємництво: проблеми та перспективи. *Бізнес Інформ*. 2020. No 5. С. 275—280.
8. Косович Б. Соціальне підприємництво в Україні: актуальні питання становлення. *Економіка та держава*. 2020. No 3. С. 77—81.
9. Лункіна Т., Іваненко Г. Особливості розвитку соціального підприємництва: закордонний досвід. *Modern Economics*. 2019. No 1(5). С. 142—147.

10. Орел Ю. Л. Соціальне підприємництво: сучасний стан та перспективи розвитку. *Державне регулювання соціального підприємництва та соціально-відповідального бізнесу* : матеріали Першої міжнародної науково-практичної конференції (11 грудня 2008 р.) / за заг. ред. О. Ю. Амосова. Харків : ХОМО «Союз молодих підприємців», 2008. С. 87–93.
11. Саприкіна М. Навіщо бізнесу звіти зі сталого розвитку. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/31/653160>
12. Флюнт С. Соціальне підприємництво – для громад, а не заради гешефту. *Україна*
13. Як в Україні розвивається соціальний бізнес. *Тиждень.ua*. 2018. 16 січня. URL: <https://tyzhden.ua/Economics/207751>
14. Прожога І.В., Мануйлович Ю.М., Сачко О. Євроінтеграція та аспекти інтернет-торгівлі// Глобальні та національні проблеми економіки. № 21. - 2018. С.373-377 (електронне видання) <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2565&i=8>
15. Прожога І.В., Матвієвський О. Комплексний підхід до процесу формування конкурентної стратегії підприємства// *Агросвіт*. Науково-практичний ж-л. – Дніпропетровськ. - №3. – 2018. С.46-48 (електронне видання). <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2565&i=8>
16. *Галушка З. І.* Феномен соціального підприємництва: поняття та перспективи розвитку в Україні // *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка*. – 2013. – No 148. – С. 15-17.
17. *Halushka Z. I.* Fenomen sotsialnoho pidpriemnytstva: poniattia ta perspektyvy rozvytku v Ukraini // *Visnyk KNU im. T. Shevchenka*. – 2013. – No 148. – S. 15-17.
18. *Довгаль О. В.* Проблеми розвитку соціального підприємництва // *Ефективна економіка*. – 2014. – No 1 // <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2666>

19. *Dovhal O. V.* Problemy rozvytku sotsialnoho pidpryiemnytstva // *Efektivna ekonomika.* – 2014. – No 1 // <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2666>
20. *Льченко Н. В.* Соціальне підприємництво як інструмент економічного та соціального розвитку громади // *Економіка та держава.* – 2010. – No 12. – С. 127-129.
21. *Ilchenko N. V.* Sotsialne pidpryiemnytstvo yak instrument ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku hromady // *Ekonomika ta derzhava.* – 2010. – No 12. – S. 127–129.
22. Каталог соціальних підприємств України 2016-2017 рр. – К.: Видавничий дім «Києво- Могиянська академія», 2017 // <http://www.socialbusiness.in.ua>
23. Katalog sotsialnykh pidpryiemstv Ukrainy 2016-2017 rr. – К.: Vydavnychiy dim «Kyievo- Mohylianska akademiia», 2017 // <http://www.socialbusiness.in.ua>
24. *Кірсева О. Б.* Соціальне підприємство як інструмент державної соціальної політики. – 2011 // [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11kobdsp.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11kobdsp.pdf)
25. Кацьора О. Теоретичний аналіз соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий журнал «Габітус».* Вип. 17. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2020. С. 35-38.
26. Кацьора О. Теоретичні основи аналізу соціальних проблем. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики.* Вип. 86. Запоріжжя. 2020. С. 71-76.
27. Кацьора О.В. Соціологічна інтерпретація соціальних проблем. *Науково-теоретичний та громадсько-політичний альманах «Грані».* Вип. 6-7. Дніпро. 2020. С. 39-45.
28. *Спреклі Ф.* Посібник з планування соціального підприємництва. – 2011 // http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo_pidpriemstva.pdf

29. *Sprekli F.* Posibnyk z planuvannya sotsialnoho pidpriumnystva. – 2011 // http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo_pidpriemstva.pdf
30. *Ступіна Л. Е.* Соціальне підприємництво та перспективи його розвитку в Україні // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф. – Суми: СумДУ, 2016. – С. 153-154.
31. *Stupina L. E.* Sotsialne pidpriumnystvo ta perspektyvy yoho rozvytku v Ukraini // Ekonomichni problemy staloho rozvytku: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii imeni prof. Balatskoho O. F. – Sumy: SumDU, 2016. – S. 153-154.
32. Цілі Сталого розвитку 2016–2030 / UN Ukraine, 2017 // <http://www.un.org.ua/ua/tsili> -rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku.
33. Tsili Staloho rozvytku 2016–2030 / UN Ukraine, 2017 // <http://www.un.org.ua/ua/tsili> -rozvytku- tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku
34. *Шановалова Т.В.* Соціальне підприємництво і фандрейзинг. – К.: МФСА, 2016. – 186 с. *Shapovalova T.V.* Sotsialne pidpriumnystvo i fandreizynh. – К.: MFSA, 2016. – 186 s.
35. *Alvord S. H., Brown L. D., Letts C. W.* (2004). Social entrepreneurship and societal transformation: An exploratory. The Journal of Applied Behavioral Science, 40 (3), 260–282.
36. *Dees J. G.* (2001). The meaning of social entrepreneurship. Center for the Advancement of Social
37. Entrepreneurship // http://www.caseatduke.org/documents/dees_sedef.pdf
Shaw, E. & Carter S. (2007). Social entrepreneurship: Theoretical antecedents and empirical analysis of entrepreneurial processes and outcomes. Journal of small business and enterprise development, 14 (3), 418-434.
38. UN General Assembly Resolution (2015). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development : Resolution adopted by the General

Assembly on 25 September 2015. //

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

39. Сушко. Д. «Державні соціальні програми та умови їх реалізації» ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки. Гуманітарні науки: тези доповідей XXIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених: [у 2-х т.]. – Т. 1 (м. Київ, 04-07 квітня 2023 р.). Київ, 2023. С.